

Valokuitunen Oy:n lausunto koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/11019/2025

1. Millaisia taloudellisia, toiminnallisia, yhteiskunnallisia tai muita vaikutuksia tunnistatte? Miten arvioitte uuden toiminta- ja toteutusmallin tai muut edustamallenne taholle aiheutuvat seuraukset?

Verkkotietokyselyiden keskittäminen valtakunnalliseen palvelupisteeseen koetaan lähtökohtaisesti positiivisena asiana. Toteutuksessa on kuitenkin huomioitava sen vaikutukset toimialalle, ja se tulee suunnitella siten, ettei käyttökynns järsjstelmän käytölle kasva esimerkiksi maanrakennustyötä tekeville kohtuuttomaksi, mikä voisi johtaa siihen, että kaivuutöitä suoritettaisiin ilman kyselyjä.

Hybridimalli on suotava toimintamalli, koska se huomioi erilaiset toimijat ja toimintatavat. Toimintamallissa on nähdäksemme potentiaalia vähentää verkkoon kohdistuvia vaurioita, ja sitä kautta kustannuksia verkkotoimijoille. Huomiona kuitenkin, että mallin lopullinen toteutustapa tulee määrittämään sen, kuinka suuri osa potentiaalista lopulta realisoituu.

2. Miten näette uusien toimijoille asetettujen velvoitteiden, kuten esimerkiksi rekisteröintivelvoitteiden, tiedonantovelvoitteiden, turvallisuusvelvoitteiden ja näyttötoimintavelvoitteiden, toimivuuden edustamanne tahon näkökulmasta?

Velvoitteita on yleisesti paljon, ja niiden käytännön toimivuutta sekä taloudellisia vaikutuksia on vaikea arvioida ennakolta ehdotuksen pohjalta. Valmistelussa on tehty taloudellista vaikutusten arviointia, mutta se ei nähdäksemme ole riittävän kattava, esimerkkinä henkilöturvallisuusvelvoitteen johdannaisvaikutukset urakointi- ja suunnitteluresurssien riittävyyteen.

Ehdotetun lain 24 §:n henkilöturvallisuusvelvoite lisää merkittävästi yritysten hallinnollista taakkaa ja aiheuttaa merkittäviä kustannuksia. Esityksen aiheuttamaa kustannusten arviointia ei ole tehty tarpeeksi kattavasti, eikä esityksestä käy ilmi riittävän yksiselitteisesti käytännön vaikutuksia markkinalle tai toimijoille. Esimerkkinä henkilöturvallisuusselvityksen kattavuus tilanteessa, jossa yksi palveluntuottaja toimii monien eri verkkotoimijoiden alihankkijana. Onko jokaisen verkkotoimijan varmistettava asia erikseen vai riittääkö yksi tehty turvallisuusselvitys? Henkilöturvallisuusselvitys ja sen hakeminen voi vaikuttaa myös merkittävästi

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/11019/2025

kausiluontoisen henkilötyövoiman käytettävyyteen sekä erilaisten harjoittelupaikkojen tarjoamiseen verkkotoimijoilla tai sen käyttämillä palveluntuottajilla.

Tarkoitetaanko 24 §:ssä "tiedon käyttäjillä" tahoa, joka tarvitsee ja pyytää verkkoinfrastruktuurin tietopisteen kautta omaa toimintaansa varten, kuten maanrakentajat, kaivuutyön suorittajat ja suunnittelijat (viitaten 10 §) ja em. yritysten henkilöstöä ja aliurakoitsijoita? Nähdäksemme käytettyä termiä ei ole määritelty, mikä johtaa tulkinnanvaraisuuteen ja varsin laajaan tulkintaan.

Nähdäksemme lakiesityksen perusteluissakin todettu asia, että edellytetyt rekisteröintivelvoitteet ja esimerkiksi turvallisuusselvitykset nostavat kaivutoimijoiden kustannuksia ja nostavat markkinalle tulon kynnystä, on huolestuttava. Mielestämme on tärkeää, että markkinalla riittää toimijoita ja kilpailua, jotta jatkossakin resurssia on saatavilla jo pelkästään viankorjaukselliseen ja ylläpidolliseen toimintaan huoltovarmuudenkin kannalta. Lain toimeenpanon seurauksena markkina ei saa keskittyä liikaa isommille toimijoille. Verkkotoimijoiden osalta kustannusten nousulla on vaikutusta myös loppuasiakashintaan. Tämä asia on jäänyt hyvin pienelle huomiolle lakiesityksen perusteluissa ja valmistelussa.

3. Miten 26 §:n verkkotietojärjestelmän luokat toimivat näkökulmastanne ja ovatko esitetyt verkkotietojärjestelmien tietoturva vaatimukset riittävän kattavat?

Lakiesityksessä ei ole suoraan määritelty tarkempia raja-arvoja numeerisesti, eli milloin verkkotietojärjestelmä on esimerkiksi A- tai B-luokkaa, joten asian kattavuutta on haasteellista suoraan arvioida. Vaatimuksenmukaisuuden osoittaminen on määritelty yleisesti ylätasolla ja jää näin tulkinnanvaraiseksi. Näkemyksemme mukaan myös verkkotietojärjestelmän vaihtaminen uuteen tulee haasteellisemmaksi ja kynnys vaihtoon nousee. On ilmeistä, että ainakin vaatimuksenmukaisuus tulee verkkotoimijan pystyä varmistamaan ennen päätöksensä tekoa.

4. Miten näette sähköisen tietopisteen rahoituksen ja toimialoilta perittävät maksut nyt ja tulevaisuudessa?

Nykyisin käytössä oleva malli perustuu kaapelinäyttöjen maksuttomuuteen työtä suorittavalle taholle. Mikäli palvelun käyttö muutetaan maksulliseksi töitä tekeville, on riskinä palvelun käyttöasteen laskeminen, joka voi lisätä riskiä verkkovaurioille.

5. Miten arvioitte verkkotietokyselyn määräajat sekä verkkotoimijalle asetetun määräajan ilmoittaa verkkotietokyselyssä pyydetyt tiedot Liikenne- ja viestintäviraston tietopisteeseen?

Ehdotettu 20 päivän minimivaatimus verkkotietokyselyn tekemiselle koetaan liian pitkänä. Nykyisin 5 arkipäivää on yleisesti käytössä oleva tilausaika kaapelinäytölle, ja

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/11019/2025

sen nostaminen 20 päivään voi nostaa palvelun käyttökynnystä, sekä lisätä verkkovaurioiden riskiä.

Verkkotietokysely tulee tehdä myös vähäisemmissä maanrakennustöissä, joissa kaivetaan alle 50 senttimetrin syvyyteen. Esimerkiksi toistuvissa kunnossapitotöissä, kuten ojien perkuussa, maanalaisen infran peittosyvyys voi muuttua, kun sen päältä poistetaan maata. 70 cm syvyyteen sijoitettu rakenne voi kunnossapitotöiden jälkeen (esim. ojien perkaaminen) sijaita 40 cm syvyydessä, jolloin ehdotetulla mallilla vaurioiden määrä kasvaa verkkotietokyselyjen puuttumisen seurauksena.

Ehdotuksessa ei ole tarkennettu näyttötoimenpiteiden voimassaoloaikaa, mitä pidämme isona riskinä ja puutteena lakiehdotuksessa. Kaapelinäyttö voi olla voimassa vain tietyn ajan, kuten 21 vrk, jolloin se vanhenee ja tulee suorittaa uusi näyttö. Verkkotiedot muuttuvat jatkuvasti, jolloin kaapelinäytön voimassaoloa tulee jo laissa rajoittaa tiedon ajantasaisuuden varmistamiseksi.

6. Miten arvioitte verkkoinfrastruktuurin sijaintitietojen käsittelyn kokonaisturvallisuutta ja uusien turvallisuusvaatimusten riittävyttä ja kattavuutta?

Verkkotietojen käsittelyn turvaamista lainsäädännöllä pidetään lähtökohtaisesti positiivisena asiana. Laissa esitetään kuitenkin Liikenne- ja viestintävirastolle kohtuuttoman laajoja tiedonsaantioikeuksia, kuten 39 §:n mukaisia oikeuksia.

Esityksessä on määritetty paljon kokonaisturvallisuuteen vaikuttavia asioita, mutta toisaalta vaikutustenarviointi tai se laajuus (erityisesti taloudellisten) laajuus on tehty mielestämme liian suppeasti.

7. Muita huomioita tai kommentteja hallituksen esityksestä?

Lakiesityksessä ei käy ilmi, miten verkkotoimija voi vaikuttaa ja hallinnoida verkkotietojen luovuttamista verkkotietokyselyiden yhteydessä. Verkkotoimijalle tulee sisällyttää mahdollisuus tarvittaessa rajoittaa tai kieltäytyä toimittamasta verkkotietoja, jos sillä on perusteltu syy, kuten suuret aluepyynnöt tai toistuvat pyynnöt infrasta.

Rajapintaratkaisuihin tulee huomioida erilaisten verkkotyyppien erilaiset kuvaustekniikat.

Lakiesitys johtaa sietämättömään tilanteeseen, jossa karttakaivuita suositetaan maastonäyttöjen sijasta, eikä sitä toimintamallia tule ottaa laajasti käyttöön. Maastonäyttö on usein pakollinen verkon sijainnin tarkemmaksi määrittämiseksi maastossa, eikä yksittäinen karttakuva verkon sijainnista ole riittävä aineisto kaivuaurioiden estämiseksi. Karttakuva ei ole riittävä apuväline kaivutyöhön ryhtyvälle. Erot kartoitetun verkkotiedon ja erilaisten taustakartta-aineistojen välillä ovat suuria,

Valokuitunen Oy:n lausunto koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/11019/2025

joten karttakuvaan ei voi luottaa kaikissa tilanteissa. Lisäksi tiiviisti rakennetulla alueella yksiselitteisen kartta-aineiston tuottaminen on haastavaa, tiivistä sijaitsevan infran seurauksena. Verkkotoimijalle tulee sisällyttää oma päätösvalta kaapelinäytön tarpeellisuuden määrittämiseksi.

Ehdotetun lain 14 § sekä sen säädöskohtainen perustelu ovat ristiriidassa keskenään. Perusteluissa mainittu velvoite ilmoittaa vahingoista verkkotoimijalle puuttuu ehdotetusta laista. Maanrakennustyötä tekevällä tulee olla velvollisuus ilmoittaa verkkotoimijalle sen verkkoon aiheutuneista vaurioista.

Lopuksi haluamme nostaa esille huolestamme lakiesityksen vaikutuksista EU:n Gigabitti-infrastruktuuriasetuksen tavoitteiden saavuttamiseen Suomessa, etenkin taloudellisten vaikutusten osalta.

Valokuitunen Oy
Networks -yksikkö

Henrik Suomi
COO